

מבעד למסוה

(שעורים בהסתפלות)

והפעם נעסק קצת בפוליטיקה. ויודע אני אתכם, תלמידי החביבים, שבכל

היותכם משועבדים בהג לעבודת־הכורא ל"סינמה" ולאספות ועסקים בבקשת הלואה לצרכי יום־טוב — אף־על־פי־כן נוח לכם לבלות עמי קצת בשיחה קלה על פוליטיקה ומלחמות, על ה"תוגר" ועל ה"יוון", על "עשרת־השבטים" ושאר המלכים, וכיחוד על ר' משה קוימא שלנו, מעשיהם ומחשבור תיהם, דבריהם וכונותיהם..

ובקחתכם בידיכם את גליון "דאר" היום "מערב־שבת, אתם זורקים תהלה מבט לשם.. אל תמונת "עזמות" מתחת לקו, ואח"כ למעלה אל האותיות הגדולות, "מלחמה או שלום?" — מחמת כיהודי בלא פוליטיקה הריהו פשוט, נו, כלולב בלא הדסים. (אגב, מיטעה שהד"ר ק—ג—ר עוב את צפת ר"ל נתיקרו שם ה"הרסיס", כידוע..)

אתם בודאי ברכתם "על הגומל"

שהצילנו הקבי"ה ממלחמה בדרדנלים, והנכם ששים ושמחים בהג שמחתנו על ה שלום, ואולם אנכי — למה אכתד? — לבי עלי יזי על ה"שלום" הזה, כי גלגל החוזר הוא בשלם, גלגלא דרקיעא דהדרי, ירירות זעליות מעת־לעת ומתקופה לתקופה אפילו ל"אדם החולה" שקם לתחיה.. אדרבה, אומר אני ל' פעמים ביום בלחש ובכונה גדולה את ה"יוהי רצון" שעשרת־השבטים והיא אנ' סים יעשו יד־אחת ויקחו את הפרא־אדם אל ה"חדר", יהפכו את מצנפתו האדומה והארובה אשר לראשו, ואח"כ יפשילו במחילה את מבטיו הרחבים המרחפים ומתבררים אילך ואילך מאחורי גלגליו, ויניחו אותו לארץ הדרדנלים, "וידרדנו" לו היטב ו"יצ'נ" קו" לו יפה יפה, לקיים מה שנאמר: "ויד כל בו" והלא ידעתם בודאי את הפתגם: "בשגזוים את הכבשים — רועדים בני אילים" וגם ר' משה קוימא והחבריא שלו יורידו קצת את הטמם..

ועתוני הו"ל מספרים כי בשבוע האחרון כשחזר לורד קורזון משליחותו כפריו ללונדון יצא לקראתו לורד־ג'ורג' בכבודו ובעצמו אל התחנת ולחץ את ידו בשמחה, אע"פ שאינו כידידיו הגדולים, כידוע. — מה יום מיוקים? — שאל קורזון קצת בתמהון — ומה דאה על ככה לפגשני בתחנה?

— באתי לברכך, ענה ראש הוירי, שותרת על כל מה שאמרתי לך, ב לי י לותר, על אנדרינופל, על הדרדנלים וכיוצא בזה.. וכל כך למה? — הכל מפני הדודה מ א ר י א נ ה, זו שכנתנו מצפון, שעשתה בגלוי "ברית" עם בוגילה מר ז'ונבול, והתעלסה באהבים מאחורי גבו — פלירט בלע"ז — עם הבחור בעל־השפם כדמא" ואזלא ר' מוסטפה־קאמאל ואכלה עמו בסתר "כאקארוני" של רומי — "אכלה ומחתה וכו'" — ובקשה לנקר לה שתי עינים כדי לנקר לבעל־בריתה האנגלי עין אחת.. אמרתי לכם פעם, כמדומני, כי אין אני מן הדפלוטטים הגדולים ביותר, הן לא כל אדם זוכה, שיהיה לו ראש של מיניסטר כלורד־ג'ורג', אבל אילו הייתי אני במקום לורד קורזון בפריז, הייתי דוקא נשמע לראש־החזרה שלי ולא הייתי מותר.. אפשר שהייתי מותר על המשרה הגדולה שהבטיחו לחיים נחום בעד שרותו המצוינה לישמעאל באנגורה, לקיים מה שנאמר: "ורב יעבד צעיר" — לא זה ש"בדרבן"! — ואולם ותורים ושבת־נשק לעזמות־פשה, מצביאו ובא"כחו של מוסטפה קמאל, לא בדאר־היום, אלא במודניה — לא, באלה רבתי! איה שר לנו תמול בתואטרון "ציון" הפרופיסור ז א ב? (סתם מזמר בא"י הוא פרופיסור, כגון הר"מלה.. ופרידמן"

לכוב שלא היה פרופיסור נאלץ באמת לנסע לאמריקה!) ובכך הוא שר: פיה־פאף! פיה־פאף־אאף! של ה"הוגנוטים" בל"ג בעומר (יש אומרים כי בשירתו חסר הר"מלה וכי לויתו היתה יפה משירתו) ובכך: פיה־פאף! מחמת שהוצפתם של בני־דודנו פה בארץ עברה כל גבול — והמעשה היפה ב ת ל פ י ו ת יוכיח! *** מסתמא קראתם, יקרי, ב"פלשתין" טיפו את מעשי השוד והרצח שעשו יהודי "תלפיות" בכפר הערבי "בית־צ'פאפה"? שערזו כנפשכם: לא נתנו מים לעוברי־דרך ערבים שגרונם צהא צמא, התנפלו בכל־יזון ובכל־זחתי, כבשילים וכילפות על אנשי הכפר הערבי שנתרוקן פתאם מזכריו ונשאר רק נקבותיו וזקן סרים אחד — "חארים" אמתי! — אותן, כלומר את הנקבות, אנסו רחמנא־ליצ'לך, ואותו כלומר את הזקן, משכו אחר קצת: לא באודיסא היה המעשה אלא ביקטרינסלוב, ולא בהזן אלא בסוחר־רעצים שלא הרויה אלא הפסיד שלשים אלה רובלים.. וכדי שלא אשכח, רוצה אני לספר לכם כי בליל רביעי זה זכיתי לשמע את הרצאתו היפה של הפרופ. גרסטינג על ה"החתים" במחלקת־העתיקות אשר בבית־הנכאות של הממשלה. באולם היו כמאה ותמישים אישי, מהם כשני יהודים וחצי (באולם שרד שקט גמור במשך כל הזמן!) ויתרם אנגלים, זכר

סאן אל ערב", עתון ערבי שני, מספר אותו מעשה רק באפן אחר קצת, שפועל ערבי הכה פועל עברי במוט־ברזל והפועלים העברים רדפו אחריו עד של א השיגוהו.. אגב נזכרתי מעשה ביהודי שישב ב"חורבה" ביום־הכפורים וספר לחבריו לאמר: גם אלה פה חזנים הם? אצלנו באודיסה הזמין פעם הקהל חזן, אבל חזן ממדינת־החזנים הנקרא בלשונם "קנטור" — ושלמו לו־כנה סבורים אתם? — לא פחות ולא יותר מעשרים אלה רובלים זהב! לא של הבולשיביקים הלילה אלא רובלים של ניקולאיקי טבין ותקלין עוד מלפני המלחמה.. — עשרים אלה! — אמר אחד מן החבורה — זוהי גוזמא קצת. — ואני אומר לכם — חטף יהודי שני — שאין כאן אפילו קורטוב של גוזמא, גם אני זוכר את המעשה הזה, אבל באפן אחר קצת: לא באודיסא היה המעשה אלא ביקטרינסלוב, ולא בהזן אלא בסוחר־רעצים שלא הרויה אלא הפסיד שלשים אלה רובלים.. וכדי שלא אשכח, רוצה אני לספר לכם כי בליל רביעי זה זכיתי לשמע את הרצאתו היפה של הפרופ. גרסטינג על ה"החתים" במחלקת־העתיקות אשר בבית־הנכאות של הממשלה. באולם היו כמאה ותמישים אישי, מהם כשני יהודים וחצי (באולם שרד שקט גמור במשך כל הזמן!) ויתרם אנגלים, זכר

ונקבה, ומבני־דודנו — מימי בבל־ראה ובבל־ימצא — "כאפיש" בלע"ז. לאחר שחקרתי ודרשתי קצת, כדרכי, נודע לי כי אמנם קבלו הזמנות בראשי, אלא שתשובתם היתה קצרה, כי ההליטי לבלוי לבוא למוסד של "עשרת השבטים" ובקהלם לא יחד כבודם.. *** הגויים זהו"ל שואלים: באיזה יום מותר ליהודים לאכל טר פו ת? — בונתם, כמובן, ליום־הכפורים שאין מסעדות כ ש ר ו ת בעיר ואין הנשים נותנות לבעליהן והאמהות לבניהן אכל כל היום, ואולם בזמן האחרון החלו גם הגויים בירושלם עיר־הקדש לשאל ליום החוא, ומסעדות בני־דודנו ביום כפור זה בעירנו — הוכחנה!... היו שם ב"ה "מנינים" שלמים מאחב"י שהתפללו בצבור ובכונה גדולה עם חזנים חודים תפלת "ונתנה־תוקף" — מי ברעב ומו בצמא, מי בבדיסטול ומו ב"הוטל פלשטין", מי "בתיקה" ומי ב"שתיקה", מי ירויה ומי יעשר מכסף ישראל. ואמנם היה ליהודינו אלה מזל של "גוי" כמישי, כי מה היו עושים למשל אילו היתה איזו שביתה של בני־דודנו דוקא ביום הכפורים נגד היהודים והממשלה, ושניתם היו סוגרים גם הפעם? *** ולנו אומרים כל היום, כי רוח האמונה

פג בעירנו (אגב, שמעתי כי ישנם חכמים כאלה המסרכים לענות על שאלת "האמונה" אשר בתעודת־ההתאחדות!) כי כהר ה"פרוץ" הזה ר"ל, אשר בהפקירא ניהא ליה, פעולת ההרדים מאפע ואינה נכרת כלל אצלנו, ואולם, עוד לא פסו אמונים ב"ה מביתי־ישראל והגבאים של בולל מדמרוש בעירנו נתעוררו בזמן האחרון ודרשו מנכה באפן רשמי לאשר כמה תקנות טובות לשמירת הדת וקיומה בעירנו, וכדי לזכות את הדכים, אנסה להביא רק אהדות מסו בזה: (א) כל מי שעושה את זקנו ימ"ש, אפילו במספרים, אסור להכניסו לבית־הכנסת. (ב) הנשים, שרואים את שערותיהן אפילו בטאה נכרית, שמקצרות את שרווליהן עד למרפק ועד בית־השחי ועד בכלל ומבליטות ר"ל את הדברים החזונים במלה ירושלים או שתשיגנה מימלבושי אבותינו לפנים — אסור להכניס את בעליהן (אותן) — לא כתוב!) לבית־הכנסת. (ג) האבות ששולחים את בניהם לבתי־הספר הנקראים "שקאלעס", יהיו איזה שיהיו, אסור להכניסם לבית־ב. שוחקים אתם, הא? אבל בכפשה מכמה חביבי התלמידים, האמינו לי, כי לא התולים עמדי הפעם, הדבר אמת לאמתו, כתוב שחוד על גבי לבן וגמטר לידי מושלנו שיחיה.

אין אני יודע אם זכו כבר התקנות האלו לאשור רשמי ואולם אי"ה וחמוש נזכה בקרוב לראות שני שומרים על פתחו של בית-המדרש מזוינים בלוח-התקנות ההתום בנושפנקאדמלכותא ואם יהיו איזה גלוח או יהודי בעל מכנסים-ארוכים לרגליו ו"קראוואטיל" לגרגרותיו להציץ לתוך בית-הכנסת הזה, ואחוז שניהם בערפו וצעקו עליו בקול: — "יאסאק! אמר איל-הצבים!" כלומר: אסור בפקודת המושל, כידוע...

עברתי בשבוע זה בלויית אורה אמריקני לפני בתי האונגרים כדי לראות את התערוכה היפה של בתי-הכסאות שלהם המוצגים לתפארה למול דרך המלך, והנה קול צועק אחרי: "ר' עזמות! ר' עזמות!". פניתו ראשי לאחורי וראיתי — את מי? את היהודי בעל-הגימטראיות שלי טעון בלוחות "קול המבשר" ורין אלי בלא נשמה: דע לך, הוא אומר, כי "אתרוג ולולב" ג"כ בגימטריא: "לכו התאזרחו"...

ובשעת דבורו עבר לפנינו אחד הזוננפלדים, חשב זה רגע וקרא בנצחון: שמע נא, ר' אליעזר, הלא הסר עוד אחר-למספר? — ובכו, ענה לו היהודי שלי בצחוק.

אם אמנם הסר אחרי ריץ מהר מג'ארי אל ועד-העיר להתאזרח, כדי להשלים את הגימטריא שלי...

הן ידעתם, רבותי, את המעשה באותו הסיד שמצא בי יי"ש בגימטריא: תורה, ואם יחסר מעט למספר, הוא אומר, ממלאים את החסרון במעט יי"ש.

במוצ"ש זו שאלו בבית-העם, בשעת האספה הכללית ע"א ההתאזרחות, מדוע אין מתאזרחים בירושלם? — עלה מנהל בית-העם על הדוכן וקרא מתוך התלהכות: הידעתם אתם, רבותי, מדוע? הדבר פשוט מאד: כיפני כי תשעים למאה מאנשי ירושלם הם ש נ ו ר ר י ב... —

עוד טרם הספיק לרדת מעל הבמה, והנה עלה אחריו "חלוין" פולני אדמוני בחולצת קאקי למכנסיו ובשרוולים מפשלים לידיו השעירות, צעד צעדי-און ובקש לדבר בלשון-אמו, כלומר ז'רגון, וכשסרב הקהל, הסביר לו כי כל זמן שלא ישלמו מקפת-הקהל שני שילינגים בעד הוצאות ההתאזרחות של הפועלים, לא ילכו להתאזרח...

אחד הדברים האלה, הואיל מנהל בית-העם להסביר לי כי כונתו במלה "שנורדים" לא היתה חלילה לאנשי ירושלם בעלי-הפאות ייחפתנים, הממלאים את משרדי

העליה וועד-העיר כדי להתאזרח, אף לא לבני זכרון ופתח-תקותי "השקוים והשאננים בציון" המשליכים את "פטפורטיונם" האנגלים ואמריקנים ומתאזרחים בהמוניהם, אלא דוקא לגרודי החלוצים "המקריבים" על מזבח האומה את ימי בחרותם הרעננה ב"הארץ" ואינם יכולים — כף הוא אומר — להפרד מדניקין, מפטליוורה וממולדתם בפולניה...

בודאי, לו היו צריכים לבחר אל המועצה ממנהיגי הפועלים, היו מוצאים מיד מקור להוצאות ההתאזרחות — כי במה זה גרוע למשל מנסיעת לקרלסברג? — והיו מסרדים את הענין ביום אחר, והמפקד של הפועלים בארצנו יוכיח!

ומחמת שהיום ערב-שבת וערבי יום-טוב בעולם ומפני טרדתי המרובה בהכנת הסוכה, מוכרח אני לקצר הפעם, ומאחל אני לכם, תלמידי החביבים, הג שמה וחג של ה ת א ז ר ח ו ת שלמה, לקיים מה שנאמר ע"י הרב יעקב מאיר בבית-הכנסת של הספרדים, ויש אומרים כי נאמר פעם גם בחומש: "כל האזרח בישראל ישב בסוכות!" ברגע האחרון ממש, קבלתי את האגרת הזו וכדי שלא להתמוצח הנני מוסרה לכם בכתבה וכלשונה ממש: שמעני אדוני ורבי עזמות וישמע אליך

אלוים!

הנני מוסר לך בזה את פירוש המאמר הגדול שאירע זה עבשיו בק"גנו ירושלם: גמול בערשיו "הארץ" נמשך ל"התאזרחות" ומיד חב-לוח מלאות חומר שחובן לדפוס במלונס על חוץ-כמון, ימנעו השתקע במספרים והחשישים שחובש בקרוב ואת המילונ הניח על השלחן, מנחתו ונתן המושל מר ג' ה"י — מכערבת המצויים — גמול חבילת מלאה סכנסים ותמונות במחילת שחובל למחפשי וגם הנה הניח את חבילתו על השלחן החתונת את המספרים והחשישים, ולמחר שחבר לקרא תפיש חבילת המספר ואיננו.

השדך לכה את החבילת השנית ונכנס למערכת, והנה מלוח הדבר כי עשו "החליפתה זו חפילתה" ומיד היו מכנסיו של א. ה.

מיד ימא האה-מגדלים בחולים החופים ומחפשים את בעל-החנותונים החילד איננו, תוכל לתאר לך רבי חוקי את המצב של השנת החגון בשנת: לא נשארו לו חרף אחרת אלא, לתפיש את מכנסיו לא של פינגוד מחקבותה המיניאטורית שלנו אלא של בעל האמצוים.

הזנני במרבת הג שמה תלמודי ישרא ל על מות